

Poznań, 29 czerwca 2020 r.

Szanowny Pan
Jacek Jaśkowiak
Prezydent Miasta Poznania

INTERPELACJA

w sprawie wpisania poznańskich targowisk w dzielnicach wielkomiejskich na Listę światowego dziedzictwa UNESCO (Plac Bernardyński, Rynek Jeżycki, Rynek Łazarski, Plac Wielkopolski i Rynek Wildecki)

Szanowny Panie Prezydencie,

chciałbym zaproponować inicjatywę, która pomoże naszemu miastu zachować oraz chronić historyczne dziedzictwo najważniejszych pięciu placów targowych i jednocześnie wypromować je pod kątem turystyki, wspomagając przy tym działalność handlową kupców. Uważam, że pomysł ma mocne podstawy, które spełniają kryteria UNESCO, a jego wdrożenie w życie będzie szansą na długoletnie zyski dla mieszkańców zatrudnionych w sektorach handlu, usług, gastronomii, hotelarstwa i turystyki.

Niniejszym postuluję o rozpoczęcie starań o wpisanie tych „żywych świadków” handlowej spuścizny Poznania na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Pierwszym krokiem formalnym winno być złożenie **wniosku o rozpatrzenie kandydatury na listę informacyjną (Tentative List)** do Polskiego Komitetu ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce (funkcjonuje jako organ pomocniczy przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego). W przypadku akceptacji ze strony Komitetu konieczne będzie podjęcie kolejnych kroków (m.in. stworzenie planu zarządzania), zgodnie z procedurą Narodowego Instytutu Dziedzictwa: https://www.nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zaradcow/opieka-nad-zabytkami/miejsca-swiatowego-dziedzictw/procedury/NID%20procedura.pdf

W mojej opinii historyczne place targowe Poznania spełniają wymogi wpisania na Listę. Poznańskie targowiska w dzielnicach wielkomiejskich, w myśl art. 1 Konwencji Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego, mogą być uznane za dobro kulturowe, zarówno jako:

- „**miejsca zabytkowe**” (dzieła człowieka lub wspólne dzieła człowieka i przyrody, jak również strefy, a także stanowiska archeologiczne mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia historycznego, estetycznego, etnograficznego lub antropologicznego)

oraz

- „**zespół**” (budowli oddzielnych lub łącznych, które ze względu na swoją architekturę, jednolitość lub zespolenie z krajobrazem mają wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia historii).

Tak rozumiane targowiska w dzielnicach wielkomiejskich Poznania spełniają aż trzy **kryteria UNESCO** (wymagane jest spełnienie co najmniej jednego kryterium) pozwalające uznać ich wyjątkową wartość o charakterze uniwersalnym, a mianowicie:

- kryterium **drugie** (dobro powinno ukazywać znaczącą wymianę wartości, zachodzącą w danym okresie czasu lub na danym obszarze kulturowym świata w dziedzinie rozwoju architektury lub techniki, sztuk monumentalnych, urbanistyki lub projektowania krajobrazu)

- kryterium **trzecie** (dobro powinno nieść unikatowe lub co najmniej wyjątkowe świadectwo tradycji kulturowej lub cywilizacji wciąż żywej bądź już nieistniejącej)

- kryterium **szóste** (dobro powinno być powiązane w sposób bezpośredni lub materialny z wydarzeniami lub żywymi tradycjami, ideami, wierzeniami, dziełami artystycznymi lub literackimi o wyjątkowym uniwersalnym znaczeniu)

Co więcej spełnione są dwa podstawowe wymogi – autentyczność i integralność tych miejsc w przestrzeni miasta.

Uzasadnienie

Lista światowego dziedzictwa obejmowała na koniec 2019 r. 1121 obiektów w 165 państwach, w tym 869 dziedzictwa kulturowego. Lista w Polsce obejmuje tylko 16 obiektów. Obecność na niej jest ogromną nobilitacją, mającą ogromne znaczenie dla rangi turystycznej danego regionu lub miasta. Dzieje się tak ze względu na fakt brania pod uwagę obiektów z Listy przy konstruowaniu programów turystycznych przez touroperatorów, biura podróży i różne instytucje. Umieszczenie na niej Poznania pozwoli na jego lepszą promocję turystyczną i wpłynie pozytywnie na kształtowanie wizerunku miasta.

Nasze miasto dysponuje ogromną liczbą zabytków i zespołów urbanistycznych. Unikatowy charakter mają na pewno Ostrów Tumski (pozostałości potężnych umocnień grodu z czasów Mieszka I, ostatnie odkrycia jeszcze bardziej zwiększają rangę średniowiecznego Poznania, podkreślając jego stołeczne funkcje), założenie i obiekty dawnej pruskiej twierdzy „Festung Posen”, kompleks budowli pojezuickich na czele z farą oraz renesansowy charakter wschodniej strony Starego Rynku, włącznie z Ratuszem i domkami budniczymi. A jednak to właśnie targowiska mogą być uznane za najbardziej charakterystyczny wyróżnik Poznania.

Żadne inne miasto w naszej części Europy nie ma tak rozbudowanego systemu lokalnych placów targowych. Autentyczna, żywa tradycja, która funkcjonuje pomimo gigantycznej konkurencji ze strony centrów handlowych, świadczy o wybitnym znaczeniu kulturowym i społecznym targowisk w codziennym życiu mieszkańców. Rynki handlowe są wyznacznikiem lokalnej tożsamości, ułatwiają budowanie wspólnoty, są miejscami integracji różnych grup społecznych.

Dodatkowo trzy place targowe (z postulowanych do wpisania na Listę pięciu) są także świadkami ciekawej historii Poznania w trakcie ostatnich dwóch stuleci, obejmującej rozwój trzech (wtedy jeszcze podmiejskich) miejscowości satelickich względem miasta-twierdzy. Rozwój tych przyszłych dzielnic (Jeżyce, Św. Łazarz i Wilda) koncentrował się właśnie wokół ich rynków, co też wyraża się w nazwach („rynek”) stosowanych aż do dzisiaj. To one ukształtowały lokalny charakter i tożsamość trzech wielkomiejskich dzielnic Poznania – każda z nich funkcjonuje trochę niczym „miasto w mieście”, składając się jednocześnie na esencję „poznańskości”. Ta historia i system powiązań między dawnymi „nowymi” dzielnicami a śródmieściem opiera się o place targowe i jest również wartością, która zasługuje na promocję i ochronę ze strony UNESCO.

Wpisanie na Listę będzie miało charakter ochronny i rozwojowy dla samych targowisk. Zwróci uwagę na specyfikę targowej działalności handlowej, na jej miastotwórcze aspekty i wpływ na życie lokalnych społeczności czterech dzielnic Poznania o charakterze wybitnie śródmiejskim (Stare Miasto, Jeżyce, Łazarz, Wilda). W dobie zagrożenia ze strony

wielkopowierzchniowych centrów handlowych objęcie ochroną placów targowych przez UNESCO będzie stanowiło ogromny bodziec rozwojowy dla tych miejsc, co pozwoli na kontynuację tradycji i zachowanie spójności śródmiejskich dzielnic (nie do przecenienia jest tło kulturowe i społeczne, które pozwala na wytwarzanie silnych więzi międzyludzkich, powstających w wyniku bezpośredniego kontaktu następującego w procesie wymiany handlowej).

Wreszcie obecność na Liście może pomóc w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na prace remontowe, rewitalizację i wszelkie inne działania, które pozwolą na ochronę i rozwój tych miejsc.

Serdecznie zachęcam do dyskusji, a następnie podjęcia starań o wpisanie naszych historycznych targowisk wraz z ich bogatym tłem kulturowym na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Deklaruję wszelką możliwą pomoc na każdym etapie tego procesu.

Z poważaniem

Paweł Sowa

Radny Miasta Poznania